

**CONȘTIINȚĂ A IMINENTULUI SFÎRȘIT: MAGDA ISANOS –
100 DE ANI DE LA NAȘTERE**

AWARENESS OF THE IMMINENT END: 100 YEARS AFTER HER BIRTH

Lilia UCRAINEȚ

Abstract: In 2016 is celebrating 100 years from the birth day of Magda Isanos, a Romanian lawyer, novelist, poet and publicist. The author proposes in article a brief biography related to the literary activity of the poet, novelist and journalist. It also presents Magda Isanos's works in the collections of USARB Scientific Library.

Keywords: poet, book collection, library, literary values

„Trebuie să tindem mereu spre realizarea ideii de bine, generozitate și frumusețe, nici o operă literară nu poate trăi fără ele. Puterea pe care Dumnezeu ne-a dat-o trebuie s-o întrebuițăm bine, încât în urma noastră arta să devină mai bogată și oamenii mai buni.”

Magda Isanos

Viața ne este oferită s-o trăim doar o singură dată, astfel cum o facem decidem doar noi, înfruntând, de cele mai multe ori, impediamente la alegerea parcursului existențial corect. Viitorul se reliefează din secvențele abundente ale trecutului și dăinuie, fără conținere, pe aripile prezentului.

Imaginea unui destin întrerupt, trecut prin melancolie, zburciun interior și optimism rațional, Magda Isanos, avocată, prozatoare, poetă și publicistă română, reprezintă mulțimea de nuanțe ale sentimentelor și ale emoțiilor empirice.

Se naște la 17 aprilie 1916, la Iași, în familia medicilor Mihail și Elisabeta Isanos. Copilăria și-o petrece printre pacienții tatălui său, unde vede boală, suferință și moarte – imagini care, ulterior, vor fi relevate în opera literară a viitoarei poete.

O adevărată pasiune pentru lectură se manifesta în micuța fetiță care citea zi și noapte din biblioteca părinților și din biblioteca școlii. A urmat liceul la Chișinău, pasionînd-o chiar de la început limba română și istoria, iar mai târziu filosofia și, în cele din urmă, se regăsește în tainicul făgaș al literaturii. Absolvește Liceul Eparhial din Chișinău, urmînd din 1934 cursurile Facultății de Drept a Universității din Iași. După terminarea cursurilor profesează, un timp, avocatura în același oraș.

„Magda Isanos face parte din acei poeți a căror operă este rezultatul destinului lor omenesc. Gravitatea și adîncimea poeziei sale se împlinesc prin suferință, iar înțelesurile, cîte sînt, se nasc din țipătul patetic și liniștea înțelegerii” (Horia Bădescu).

Este poeta „care se anunță, chiar și pentru o activitate restrînsă, drept cea mai profundă poetă a literaturii române” (N. Manolescu), exigezii au văzut o pasionată a „luminii și dragostei de oameni” (C. Baltazar). A fost considerată drept una „dintre cele mai înzestrate vlăstare” (I. Dodu), care a adus cu sine „o creație autentică și originală” (C.

Baltazar), „...doi poeți, cei mai buni dintre cei mai buni, care, scriind poezie, și-au cheltuit din propria lor ființă: Magda Isanos și Grigore Vieru” (Alex Ștefănescu), iată doar câteva crîmpeie care o reprezintă pe Magda Isanos drept una dintre poetele remarcabile ale literaturii române.

După o căsătorie ratată, de scurtă durată, Magda Isanos îl cunoaște pe scriitorul Eusebiu Camilar (traducător român, membru corespondent al Academiei Române, un coleg de condei de o nobleță și mărinimie sufletească deosebită, persoana care-i va marca, mai târziu, viața și opera.

În 1937 publică în revista „Însemnări ieșene”, aproape număr de număr, poeziile „Învrăjbi”, „La marginea cimitirului”, „Blestem”, „Lacul”, „Calul de la birja de noapte”, „Ultimul sărut”, „După scriptură”, „Logodnă de primăvară”, iar în publicația în serie „Lumea” - poezia „Cîntarea păstorii”.

La sfârșitul lui martie, soții Camilar pleacă în refugiu. În noaptea de 5 spre 6 iunie un bombardament de aviație distruge toate manuscrisele Magdei și ale lui Camilar din locuința lor din Iași. A rămas doar un caiet, cu patru povestiri inedite, păstrat de d-na Gorgos, prietena Magdei, care l-a descoperit în grădina casei.

Prima carte scrisă de către autoare este intitulată „**Poezii**”, editată la Iași, la editura „Bravo” sub îngrijirea lui Eusebiu Camilar - unicul volum antum, apărut în anul 1943, incluzînd treizeci și opt de titluri care sugerează preocupările transcendente ale poetei, versuri de o temeritate care depășește feminismul.

În 1945 apare volumul postum „**Cîntarea munților**”, versuri cu resorturi imperative ce ne cheamă într-o lume concretă, pe un pămînt zburciemat, unde războiul apare ca fenomen de criză colectivă și echivalează cu instituirea unui limbaj deasupra melancoliei: „*Trebuie să preamăresc ceva și să mor.../Trebuie să scriu cu puține cuvinte de țărini și oamenii lor*” („Cine va cînta”). Acest volum de poezii îl deține Biblioteca Științifică USARB, editat la București : Ed. Minerva, 1988, în colecția *Biblioteca pentru toți. Serie nouă*, fiind însoțit de un tabel cronologic de Margareta Husar și prefățat de Constantin Ciopraga.

Urmează alte volume postume „Țara luminii ” (1946), „Versuri” (1955), „Confesiuni lirice” (1989), „Poezii/Poésies”, ediția bilingvă română-franceză, traducere de Elisabeta Isanos(1996), „Pomii cei tineri”, poezii, ediție electronică, „FERESTRE” (2009) - poezii prin care se evidențiază trăirile sufletești și alternața imaginilor diurne și nocturne, ceea ce sugerează la o lectură de suprafață, o poziție între lumină și tenebre, între viață și moarte. Opera sa denotă un talent deosebit prin care se reliefează o nepotolită sete de viață, „*un impresionism modernist și un vizionarism*

mistic și social de speță basarabeană” (Mihai Cimpoi).

Volumul de poezii și proză „**Când îngerii cântă**” din seria *Romanian Civilization Studies*, localizat în sala de împrumut nr.4, reprezintă prima ediție bilingvă a scriitoarei române Magda Isanos. Eșirea de sub tipar a marcat comemorarea a 50 de ani de la moartea ei. Cartea apare la Iași : Ed. The Romanian Cultural Foundation, 1994, editată și tradusă de Laura Treptow și Kurt W. Treptow, grafice de Ioana Lupușor cu o postfață de Elisabeta

Isanos Goian, fiica autoarei.

În BŞ USARB pot fi studiate în sala de lectură două referințe critice esențiale ce oglindesc, în întregime, opera Magdei Isanos: **Bădescu, Horia. Magda Isanos : Drumul spre Eleusis**. București : Ed. Albatros, 1975 din colecția „*Contemporanul nostru*” reflectă motivele, simbolurile sumbre care trădează durerea poetei, conștientă ca va avea un sfârșit prematur.

Cea de a doua referință este scrisă de către **Aliona Grati. Magda Isanos : eseu despre structura imaginarului**. Ch. : Ed. Prut Intern., 2004 din colecția „*La steaua*”, reprezentând una dintre „*primele monografii din Basarabia care abordează domeniul sinuos și riscant al naratologiei prin prisma prozei proustiene*”(Tatiana Potîng).

În colecția Bibliotecii universitare se regăsesc aproximativ treizeci de articole publicate în antologii, referințe critice, bibliografii, surse de referință, publicații periodice care reflectă structura imaginarului, specificitatea

lumilor virtuale, delicatețea feminină, umanismul patetic și forța de creație a Magdei Isanos.

Suferința, infirmitatea, boala, sentimentul sfârșitului iminent, evident, i-au agravat sensibilitatea și au făcut ca maturizarea poetei să se evidențieze, de timpuriu, prin versurile și proza sa. Din cauza endocarditei lente malignă, în 17 noiembrie poeta se stinge la București, în locuința părinților săi.

La 17 aprilie 2016 s-au împlinit 100 de ani de la naștere. Magda Isanos rămîne a fi autoarea ce se înscrie în paradigma poezilor modernişti și netraditionalişti marcați de o simbolistică inedită a lumii și de criza identității eului poetic - elemente reliefate doar la „*marii poeți*” (Alexandru Burlacu).

Bibliografie:

1. BĂDESCU, Horia. *Magda Isanos : Drumul spre Eleusis*. București : Ed. Albatros, 1975. 125 p.
2. BURLACU, Alexandru. *Magda Isanos : Insașietate de viață*. In: *Rev. de lingvistică și știință literară*. 2008, nr.1-2, pp. 3-13
3. CIMPOI, Mihai. *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia*. Ch. : Ed. Arc., 1996. 397 p.
4. CIOCANU, Ion. *Dreptul la critică*. Ch. : Hyperion, 1990. 381 p.
5. CIOCANU, Ion. *Literatura română : Studii și material pentru învățămîntul preuniversitar*. Ch. : Ed. Prometeu, 2003. 511 p.
6. GRATI, Aliona. *Magda Isanos: eseu despre structura imaginarului*. Ch. : Ed. Prut Intern., 2004. 100 p.
7. GRATI, Aliona. Modelul ontologic al Magdei Isanos. In: *Rev. de lingvistică și știință literară*. 2004, nr. 4-6, pp. 28-32.
8. *Magda Isanos* [on-line] [citată 13 martie 2016]. Disponibil: <http://www.poezie.ro/index.php/author/0002160/Magda%20Isanos#bio>
9. *Magda Isanos* [on-line] [citată 13 martie 2016]. Disponibil: https://ro.wikipedia.org/wiki/Magda_Isanos
10. *Magda Isanos : Biografie (1916 - 1944)* [on-line] [citată 18 martie 2016]. Disponibil: http://www.istoria.md/articol/813/Magda_Isanos,_biografie
11. *Magda Isanos, Eusebiu Camilar, Elisabeta Isanos – opera, bibliografie, date biografice* [on-line] [citată 3 martie 2016]. Disponibil: <http://www.isanos.ro/ro/paginaprincipala.html>
12. *Memento – Magda Isanos* [on-line] [citată 10 martie 2016]. Disponibil: <http://beauty-love-wisdom.blogspot.md/2013/04/memento.html>
13. PIRU, Al. *Istoria literaturii române*. București : Ed. Grai și suflet – cultura naț., 1994. 413 p.
14. RACHIERU, Adrian Dinu. *Magda Isanos poeta care iubea primăvara*. In: *Convorbiri literare*. 2013, nr. 3, pp. 85-87.
15. ȘTEFĂNESCU, Alex. *Poezia basarabeană emoționează, deci există*. In: *Convorbiri literare*. 2004, nr. 3, pp. 21-23.